

Umeå Kommun

KULTUR FÖR SENIORER

KULTUR OCH HÄLSA

EN DESKRIPTIV STUDIE

Sammanfattning

Projektet Kultur för seniorer – Kultur och Hälsa drivs av Umeå Kultur tillsammans med Socialförvaltningen vid Umeå kommun. Projektledare är Eleanor Bodel från Umeå Kultur. Målet är att skapa ett ökat utbud av kulturella aktiviteter för äldre personer i Umeå med kranskommuner. Målgrupp är både de som bor i eget boende med eller utan hemtjänst, och personer som bor i äldreomsorgens boendeformer. Syftet är att skapa förutsättningar för en bättre livskvalitet för seniorerna i och med ökad mental stimulans. Detta är i linje med de nationella folkhälsomål som antagits av riksdagen.

Under projekttiden har ett nätverk byggts upp bestående av bland annat Svenska kyrkans och frikyrkornas församlingar, skolor, pensionärsorganisationer, frivilligorganisationer, för- och grundskolor, studieförbund och privatpersoner. Tillsammans, och med projektledarens stöd, tar de fram förslag och genomför aktiviteter för de äldre. Arrangemangen bygger huvudsakligen på volontärverksamhet. Kostnaden för projektets huvudmän har därmed varit liten. Sedan starten har antalet aktiviteter för seniorer i Umeå kommun med kranskommuner ökat markant och uppskattningen från deltagarna har varit stor. Vårdpersonal upplever bland annat att seniorerna blivit piggare och mer rörliga av aktiviteterna. Boendeenheternas intresse för att delta i arrangemangen varierar dock. Vissa enheter har varit mycket aktiva, medan andra visat mindre engagemang. Detta hänvisas bland annat till personalens intresse, brist på tid, eller de boendes hälsa.

Projektet har också resulterat i en rad spinnoff-effekter som till exempel generations- och kulturöverbryggande möten. Det har även lett fram till ett samarbete mellan de nordiska länderna gällande kultur och seniorers hälsa.

Förord

Denna studie av projektet Kultur för seniorer i Umeå kommun är gjord våren 2003. Det har varit en stimulerande och positiv tid med många och roliga möten, både med de inblandade i projektet men också med seniorerna. Jag vill rikta ett tack till Umeå Kulturs personal för en trevlig tid. Speciellt till projektledare Eleanor Bodel för hennes sätt att vara behjälplig och hennes smittande kreativitet. Jag önskar henne all lycka med projektet.

Umeå 030519

Ann-Louise Rådström
Institutionen för Kultur och medier
Umeå universitet

Innehållsförteckning

<u>1. INLEDNING</u>	5
1.1 Syfte med studien.....	5
1.2 Metod.....	5
<u>2. KULTUR FÖR SENIORER – FÖRSTUDIE OCH PROJEKT</u>	5
2.1 Projektet.....	6
2.2 Nätverksbyggande.....	7
2.3 Projektledarens roll.....	7
2.4 Projektfinansiering.....	8
<u>3. KULTURENS PÅVERKAN PÅ HÄLSA</u>	8
3.1 Musik och dans i vården.....	9
3.2 Påverkan på medicinering.....	9
<u>4. NATIONELLA RAPPORTER OCH SKRIVELSER</u>	9
5.1 Aktivitetskalender.....	10
5.2 Vem gör vad – i korta drag.....	11
5.3 Konkreta exempel på aktiviteter på och utanför seniorboende... ..	12
5.4 ... och två bilder från verksamheten.....	13
5.5 Personalutbildning.....	15
5.6 Nordiska kontakter.....	16
<u>6. RESULTAT</u>	16
6.1 Spinn-off effekter.....	18
<u>7. VECKA 21, HÄR ÄR VI NU</u>	20
<u>8. DISKUSSION</u>	21
8.1 Rätten till ett värdigt liv.....	21
8.2 Förutsättningar för kulturell stimulans.....	22
8.3 Projektledarens framtida roll.....	22
8.4 Summering.....	23
<u>9. KÄLL- OCH LITTERATURLISTA</u>	24
<u>10. BILAGOR</u>	26
Bilaga 1.....	26
Bilaga 2.....	27
Bilaga 3.....	43

1. Inledning

Projektet Kultur för seniorer i Umeå kommun – Kultur och hälsa startade sin verksamhet hösten 2001. Projektet är ett samarbete mellan Umeå Kultur och Socialförvaltningen vid Umeå kommun.

1.1 Syfte med studien

Syftet med denna studie har varit att sammanställa utfallet av projektet till och med våren 2003. Det vill säga:

- inhämta åsikter om projektet från deltagande äldre, vårdpersonal, projektledare och deltagande verksamheter.
- sammanfatta aktiviteter och samarbete överskådligt.
- diskutera projektets måluppfyllelse.

Med stöd av detta har därefter även en bedömning av projektet och dess verkningar gjorts.

1.2 Metod

Studien bygger på ett digert skriftligt material:

- projektledarens dagböcker, veckobrev och minnesanteckningar från planeringsmöten.
- projektfinansiering.
- aktivitetsplanering.

Den bygger även på samtal med personal, boende och anhöriga samt andra personer som har varit i kontakt med projektet. Dessutom har ett flertal deltagande observationer gjorts vid aktiviteter vid boendeenheter och vid möten med till exempel samarbetsgrupper.

2. Kultur för seniorer – förstudie och projekt

Projektet Kultur för seniorer – Kultur och hälsa inleddes i juli 2000 med en förundersökning som pågick under nio månader. Förundersökningen gjordes av Eleanor Bodel från Umeå Kultur och syftet var att kartlägga behovet av kultur för äldre i kommunen och kranskommuner. Följande fem frågeställningar följdes upp:

- Hur ser det ut för de äldre i Umeåregionen med mental stimulans?
- Vilka behov av kulturaktiviteter finns?
- Vad vill pensionärerna ha för utbud?
- Vilka aktörer i regionen kan bidra till ett kulturutbud för äldre?
- Hur bygger vi ett nätverk, som så småningom blir självgående?

Personal ute på boendeenheterna och personer i pensionärsorganisationerna fick bland annat svara på frågan om vad de tror att de boende har för önskemål när det gäller kulturutbud. De äldre på boendeenheterna fick i sin tur svara på frågan om vad de önskar för utbud. En jämförelse av listorna visar att personalens och pensionärsorganisationernas svar till största

delen består av passiva aktiviteter. De boendes lista innehåller sådant som de själva kan delta i efter egen förmåga, och som är enkelt att skapa här och nu (se tabell 1).

Tabell 1. Resultat av aktivitetsönskemål

<u>Personalens lista</u>	<u>Pensionärsorg.lista</u>	<u>De boendes lista</u>
1. läsa	1. föreläsningar	1. gör så någonting händer så vi börjar prata med varandra
2. lyssna på musik	2. sång och musik	2. jag bryr mig inte
3. sjunga körsång	3. högläsning	3. se en riktig kyrka
4. dansa	4. enklare teater- föreställningar	4. diskussioner

Resultatet från förundersökningen visade också att huvuddelen av de äldre på boendeenheterna samt äldre i hemmet med hemtjänst, upplevde sig understimulerade. I huvudsak erbjöds bingo och gudstjänster som aktiviteter vilket seniorerna inte ansåg tillräckligt.

2. 1 Projektet

Med stöd av förundersökningen startade projektet Kultur för seniorer – Kultur och hälsa hösten 2001. Det är planerat fram till och med juni 2004. Projektet bygger på tidigare forskningsresultat som visar att kulturella aktiviteter är välgörande för hälsan och därför bör ingå i vården och omsorgen av äldre (se kapitel 3). Projektledare Eleanor Bodel har vid utformningen utgått från fyra stolpar för mänskligt välbefinnande:

Se mig

Hör mig

Rör mig

Bekräfta mig

Figur 1. Mänskligt välbefinnande

Målet med projektet är att skapa ett ökat utbud av kulturella aktiviteter både för personer som bor i eget boende med eller utan hemtjänst, och personer som bor i äldreomsorgens boendeformer. Detta för att skapa förutsättningar för en högre livskvalitet för seniorerna. Målgrupp är därmed alla personer över 65 år i Umeå kommun med kranskommuner.

Kulturbegreppet som används i projektet innebär inte att det endast är så kallad finkultur som är gångbar. Allt från ishockey till Norrlandsoperan räknas som kultur. Grundtanken är att allt som kan bidra till att seniorerna får livskvalitet är värt att satsa på.

2.2 Nätverksbyggande

Under förundersökningen togs kontakter med potentiella samarbetspartners i form av olika samhällsaktörer. Därefter har ett nätverk byggts upp bestående av Svenska kyrkans och frikyrkornas församlingar, för- och grundskolor, pensionärsföreningar, frivilligorganisationer, studieförbund, kulturinstitutioner, föreningar, ungdomsförbund och privatpersoner (se bilaga 1 och 3). Alla parter redovisade eventuella arrangemang som redan utfördes för seniorer samt vilken slags aktivitet de kunde bidra med utöver detta. Det visade sig att utvecklingspotentialen var mycket stor. Nätverket enades om att arrangera en mängd aktiviteter till lägsta möjliga kostnad för de äldre. Dessa får då, jämfört med tidigare, ta del av fler arrangemang som anordnas på dagtid. För att underlätta arbetet bildades samverkansgrupper där projektledaren placerade liknande aktörer i samma grupp, till exempel placerades vårdpersonal från olika boendeenheter tillsammans med personal från hemtjänsten i en grupp; Sociala referensgruppen. Utöver det bildades Svenska kyrkans samordningsgrupp samt Generationer i samverkan som består av medlemmar från pensionärsorganisationerna, Umeå Fritid och personal från grundskolan. Arbetet i grupperna resulterade i en mängd idéer om arrangemang och aktiviteter.

Grundförutsättningen för nätverket är att alla som arbetar med att arrangera kulturella aktiviteter gör det utifrån sin egen ideologi och sin egen kompetens. Tanken är även att de som arbetar med aktiviteterna ska bli stimulerade och få ett värdefullt utbyte av att umgås med de äldre. Speciellt barn och ungdomar som kanske inte har så stor kontakt med äldre i dag.

2.3 Projektledarens roll

Projektledare Eleanor Bodel är ”spindeln i nätet” i projektet. Hon gjorde förundersökningen och startade därefter arbetet med att besöka boendeenheter, församlingar, studieförbund, pensionärsorganisationer, frivilligorganisationer, kranskommuner, Statens kulturråd och forskare. Hon har talat med personal, träffat arrangörer och medverkande, men även kartlagt lokaler på och utanför boendeenheterna. Hon har tagit kontakt med och förmedlat kontakter mellan alla berörda som till exempel förskolor, studieförbund, artister och boendeenheter. Bodel granskar även, tillsammans med studieförbunden, arrangemangen för att på billigaste sätt få en bra aktivitet, bland annat om aktiviteter kan arrangeras i studiecirkelform. Hon föreslår även hur stor ekonomisk del varje aktör i nätverket ska bidra med.

Eleanor Bodel ingår även i Vi tillsammans, en samverkansgrupp för stadsdelen Ersboda i Umeå (se 6.1). Hon har också hållit en fortlöpande kontakt med massmedier för information om och marknadsföring av arrangemangen. Hon har även varit en ambassadör för Umeå och Sverige i den nordiska samverkansgruppen Kultur och hälsa i nordisk samverkan. Där har hon initierat ett nordiskt nätverk för information, erfarenheter och kontakter mellan de

nordiska länderna (se 5.6). Detta har resulterat i en ny hemsida för samverkansgruppen där alla som är involverade i kultur och hälsa kan få information i dessa frågor. Umeå kommun är värd för hemsidan. Ytterligare en hemsida har skapats där information och frågeställningar enbart rör kultur för seniorer.

2.4 Projektfinansiering

Umeå Kultur tillsammans med Socialförvaltningen och Stiftelsen Framtidens Kultur står för finansieringen av projektet. Kostnaderna består huvudsakligen av projektledarens lön och en mindre del av delfinansiering av aktiviteterna.

Huvuddelen av arrangemangen har dock finansierats av nätverkets medlemmar och genom frivilliga insatser. Nätverket står då för olika delar till exempel gage, lokalhyra eller resebidrag. En del arrangemang har varit kostnadsfria för boendeenheter och seniorer. Bland annat har Norrlandsoperan skänkt biljetter till sina evenemang som projektledaren sedan delat ut bland de äldre.

3. Kulturens påverkan på hälsa

- aktuell forskning

Att kulturella aktiviteter livar upp oss och får oss att känna glädje är väl dokumenterat inom forskningen (Wikström 1994, Palo-Bengtsson 2000, Ruud 2001). Det sker dock även en mätbar förbättring av hälsan vid kulturella aktiviteter. En gjord befolkningsstudie visar att det finns ett samband mellan hälsa och fritidsaktiviteter. Bland annat var dödligheten lägre i åldrarna upp till 70 år bland dem som varit med på kulturella arrangemang under tiden för undersökningen. Detta oavsett hur de mådde innan och oavsett tidigare kulturvanor. Studien visar även att vissa typer av kulturella utbud ger större inflytande på levnadslängden, som museibesök, konserter, bio och konstutställningar. Kulturell stimulans och lätt fysisk aktivitet påvisar även ett positivt kliniskt resultat för den fysiska hälsan (Konlaan 2001).

En rad undersökningar visar att det skiljer mellan olika grupper i samhället huruvida man deltar i det kulturutbud som finns eller inte. Det tycks höra samman med utbildningsnivå och arbetsförhållanden (Bygren et al. 1998). Det har också konstaterats att de positiva verkningarna av ett kulturutnyttjande så småningom avklingar om deltagandet upphör. Deltagarna kunde dock relativt snabbt uppnå nära nog samma nivå om de återupptog intresset igen (Bygren et al. 1996, Johansson et al. 1998).

Stockholms läns museum tillsammans med Stockholms läns landsting startade 1994 ett femårigt tvärvetenskapligt projekt om kultur i vården. De har under 2001 fortsatt med ett nytt femårigt projekt som bygger på resultaten från det första. Det nya forskningsprogrammet

inriktar sig på äldreomsorg där både patienter, vårdpersonal och anhöriga sätts i fokus (se t.ex. Rapp, Styrborn 1993, Rapp 1996, Levi 1997).

3.1 Musik och dans i vården

I sin avhandling om dans som en del i vården av personer med demens konstaterar Palo-Bengtsson att de dementa genom dansen återupplever minnen. De kommer ihåg sociala mönster och händelser, och börjar kommunicera med ”meddansare” och vårdpersonal. De dementas vakenhet ökade under dansen, och de visade både positiva och negativa känslor (Palo-Bengtsson 2000). Musik att lyssna till eller spela kan också på olika sätt påverka oss. Forskning har visat att hjärnaktiviteten skiftar från beta till alfavågor när man lyssnar på lugn musik. Detta kan även observeras vid meditation. Musik framkallar också minnen, känslor och sinnesstämningar (Ruud 2001).

3.2 Påverkan på medicinering

En avhandling som utkom 1994 visar både positiva kliniska resultat för den fysiska hälsan och upplevd känsla av välmåga och lycka när forskarna tillsammans med äldre tittade på och diskuterade konst under en period. Det utfördes provtagning på de äldre under perioden och en signifikant minskning av det systoliska blodtrycket upptäcktes. Även en mindre minskning i behovet av lugnande, smärtstillande och sömnmedel kunde konstateras. Användningen av laxermedel minskade också i takt med att känslan av välbefinnandet ökade hos försökspersonerna. Forskarna fann inga liknande förändringar i kontrollgruppen (Wikström 1994). En liknande undersökning kommer att utföras i Umeå under hösten 2003 av professor emeritus Lars-Olov Bygren, Institutionen för samhällsmedicin och rehabilitering, socialmedicin.

4. Nationella rapporter och skrivelser

Från 2001 till 2050 kommer antalet personer 65 år och äldre att öka med 880 000. Det utgör större delen av den totala befolkningsökningen. Samtidigt kommer antalet yrkesverksamma att vara relativt oförändrat (SCB 2002). Behovet av en god åldringsvård kommer därmed att öka framöver. I Sverige pågår därför många utredningar om kultur och hälsa/åldrande.

Statens kulturråd har ansvar för den nationella kulturpolitiken och har till uppgift att förverkliga den kulturpolitik som regering och riksdag beslutar om. Det har tre huvuduppgifter: fördela bidrag, ge underlag för kulturpolitiska beslut och informera om kultur och kulturpolitik i allmänhet (www.kur.se). I remissyttrandet *Hälsa på lika villkor. Slutbetänkande från Nationella folkhälsokommittén* slår de fast följande:

Bruket av kultur som verkkningsmedel i sjukdoms-förebyggande, hälsofrämjande och rehabiliterande arbete måste understödjas av både hälsomässiga, ekonomiska och etiska argument.

(...) För att förebygga både psykisk och fysisk ohälsa behövs insatser från de flesta sektorer i samhället, Kulturrådet vill här föra fram kulturområdet och dess aktörer som en viktig resurs i ett kreativt folkhälsoarbete och också som en del i det offentliga livet som en tillgång för allmänhetens olika intressen

( ) Det handlar inte om en specifik "vårdanpassad" kultur utan om att hävda kulturen i enlighet med de kulturpolitiska mål som regering och riksdag står bakom och att använda sig av konstnärers och kulturinstitutioners kunskap, erfarenheter och vilja att komma människor till mötes också i vardagen. Ett led i detta är att representanter för kulturområdet deltar i arbetet med de lokala/regionala hälsoplanerna och återfinns i de nya regionala centra för "icke-medikamentell" kunskapsuppbyggnad som föreslås.

(SOU 2000:91)

Riksdagen har just antagit regeringens proposition *Mål för folkhälsan* där de har kommit fram till följande:

Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser bland äldre människor är också av mycket stor betydelse ur samhällsekonomisk synpunkt med hänsyn till de stora utmaningar vi står inför på grund av den demografiska utvecklingen.

Enligt regeringens bedömning finns det därför flera tungt vägande skäl för att särskilt prioritera hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete bland äldre. Äldres hälsa har väsentligt förbättrats under de senaste 30 åren. Satsningen på hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser bör enligt regeringens bedömning intensifieras ytterligare på lokal nivå. Regeringen ser med stor tillfredsställelse på den utveckling som skett under senare år med bl.a. ökad samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer. Det finns enligt regeringens bedömning en stor potential i att utveckla denna samverkan ytterligare. (...) Utvecklingen av äldre människors hälsa har mycket stor betydelse för behoven av vård och omsorg. Mot denna bakgrund anser regeringen att hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser mera påtagligt och systematiskt bör integreras i äldrepolitiken och dess praktiska tillämpning nationellt, regionalt och lokalt.

Prop. 2002/03:35

5. Kultur för seniorer – genomförandet

5.1 Aktivitetskalender

Under projektets gång har antalet aktiviteter för äldre i Umeå ökat markant. (Se bilaga 2 för genomgång av 2002 års inrapporterade aktiviteter initierade genom projektet.) Som exempel kan nämnas att:

- År 2001 var antalet arrangemang vid Umeås boendeenheter 61. Utanför boendeenheterna 266. Hela regionen, utom Umeå, hade totalt 206 arrangemang. Detta enligt de uppgifter som har inkommit till projektledare Eleanor Bodel. Kyrkans aktiviteter är inte medräknade.
- År 2002 hade boendeenheterna i Umeå 759 arrangemang. Antalet arrangemang utanför boendeenheterna i Umeå var 129. Regionen hade totalt 188 arrangemang. Med kyrkans aktiviteter blev det totala antalet arrangemang 1779 för Umeå med kranskommuner. Alla aktiviteter har dock inte blivit inrapporterade än för 2002, listan fylls därmed på kontinuerligt.
- Hittills år 2003 har antalet aktiviteter ökat ytterligare.

48 olika organisationer, inräknat Umeå Kultur, arrangerade aktiviteter under 2002. 24 boendeenheter deltog, dock i varierande grad (se bilaga 2). Som ett exempel kan nämnas Tegs sjukhem som under 2002 hade 66 olika arrangemang för sina boende med allt från artistuppträdanden, till boule och musikstimulering. Detta kan jämföras med Backens sjukhem som under samma period hade 12 arrangemang.

Eftersom det enligt förundersökningen visade sig att behovet av kulturell stimulans var störst vid boendeenheterna startades aktiviteterna där. Under 2003 har dock fler aktiviteter lagts utanför boendeenheterna till förmån även för friskare seniorer.

5.2 Vem gör vad – i korta drag

Pensionärsorganisationerna

- håller en del av sin cirkelverksamhet ute på boendeenheterna. De turnerar med sina pensionärsorkestrar och teatergrupper i regionen, repeterar med körer, håller i inomhusboule och läser sagor för barn tillsammans med äldre i Sagor för generationer.

Församlingarna

- arrangerar liksom tidigare gudstjänster, sång och musikstunder på boendeenheterna. De är hösten 2003 på väg att utöka utbudet till bland annat studiecirkel. Dessutom planeras volontärverksamhet för att hjälpa äldre som vill besöka gudstjänster i kyrkan.

Studieförbunden

- har hand om kontakten med artister, driver cirklar och arrangerar både föreläsningar och underhållning på och utanför boendeenheterna.

Grundskolor och förskolor

- förskolor besöker det närmast belägna äldreboendet åtminstone fyra gånger under året. Några förskolor är även med i Sagor för generationer. Musikskolans elever har med olika grupper framträtt på boendena med sång och musik. Elever från grundskolans årskurs nio agerar som lärare i aktiviteten Seniorsurf i skolans lokaler,

där äldre utan datorvana får hjälp med att våga närma sig datorn. (Se även 6.1:Generationsöverbyggare.)

Frivilligorganisationerna

- är behjälpliga när de äldre behöver sällskap till olika arrangemang utanför boendena eller hemmet. De hjälper till vid boendeenheterna när personalen inte räcker till vid de olika aktiviteterna. De har även egen cirkelverksamhet och arrangerar egna program för äldre. En arbetsgrupp har skapats av representanter från Frivilligcentralen, Umeå Kultur, Umeå Fritid och Socialförvaltningen. De försöker dra upp riktlinjer för hur volontärarbetet praktiskt ska fungera.

5.3 Konkreta exempel på aktiviteter på och utanför seniorboende...

Konstprojekt för seniorer

Genomfördes under 2002 och bestod av fem steg:

- En föreläsningsserie
- Eget skapande
- Konstpicknick
- Konstresa
- Konstpromenad vid boendeenheter

Föreläsningsserien

Serien hölls av lektor Ivar Tornéus, Inst. för konstvetenskap vid Umeå universitet, och berörde olika konstuttryck i Norrland. Föreläsningarna var mycket uppskattade av boende och personal. De tittade bland annat på bilder som anknöt till livet förr och pratade kring dem.

Eget skapande

Eget skapande arrangerades i form av målarcirklar. Seniorerna, både från seniorboenden och hemmaboende, träffades en gång i veckan och målade akvareller.

Konstpicknick

Den 18 juni 2002 ägde konstpicknicken rum på Umedalen i Umeå. En blandad publik såg på och lyssnade till underhållning, konstguidning pågick i Skulpturparken och alla som ville åt medhavd picknickorg vid långbord framför scenen. Underhållningen bestod av allt från allsång och jazz till historieberättande och breakdance. Det blev en mycket uppskattad dag och cirka 700 pensionärer besökte evenemanget.

Konstresan

Resan gick i september 2002 efter Konstvägen Sju Älvar, en 35 mil lång sträcka från Holmsund vid Bottenviken till Borgafjäll. Längs med vägen har tio kända konstnärer uppfört konstverk, synliga från vägen. Sällskapet på 45 resenärer mellan 65 – 85 år guidades från Umeå till Fredrika, cirka 22 mil, av Ivar Tornéus, med avbrott för lunch och fika. Seniorerna fick här en inblick i modern konst samtidigt som de träffades och hade en trevlig dag.

Konstpromenad

Umeå kommun äger en konstskatt som kommunens offentliga rum har förmånen att få ha hos sig. Vid två seniorboenden finns därmed en konstslinga som Umeå Kulturs konstenhet har hängt. Vid konstpromenadens tavlor finns information om dessa tillgänglig. Slingan är tänkt som en förströelse för de äldre som är rörliga och kan gå själva. De får information samtidigt som de njuter av tavlorna. Den kan också användas som en aktivitet som de äldre kan göra tillsammans med personal eller sina anhöriga när de kommer på besök. De får något att samtala kring, något som kan stimulera tankeverksamheten.

Rullstolsdans

Sedan våren 2003 finns en aktivitet som kallas rullstolsdans på ett boende med många dementa. Alla sitter i ett samlingsrum med rullstolarna i en cirkel, helst med någon av personalen bredvid. Ledaren, en långtidssjukskriven kvinna, sjunger, berättar små roliga episoder och spelar musik som de äldre känner igen, både visor och gammaldans. Hon går runt bland rullstolarna, pratar och tar tag i händerna, svänger dom i takt med musiken och får ofta ett trallande eller leende tillbaka.

5.4 ... och två bilder från verksamheten

Kultur för seniorer – måla med Lory

Ulla lever ensam i en lägenhet ett par kilometer från ett seniorboende. Hon har svårt att ta sig fram och går nu med rollator. Vi träffas i matsalen på seniorboendet en stund innan måleriet ska börja. ”Det är så bra att vi kan få komma hit och göra det här”, säger Ulla. ”Alla här är så snälla och trevliga, och vi har så roligt.” Hon berättar att hon flyttat till Umeå från södra Sverige sedan hennes man gått bort. ”Jag vill ju komma nära barnen och barnbarnen... men de har ju förstås mycket att göra, de har nog med sitt... jag vill inte vara någon belastning för dem”. Hon frågar mig om måleriet ska fortsätta under sommaren, men jag säger att jag inte vet. ”Jag hoppas det”, säger Ulla.

Det kommer två damer till genom dörren, en med raska steg och en mycket långsamt också med en rollator. ”Hej på er”, säger den sista och ler med hela ansiktet. Hon talar långsamt och högt. ”Hej Birgitta, hur mår du idag? Vad trevligt vi ska ha idag!” Nu har Lory

kommit som ska leda dagens verksamhet och de hälsar och kramas igenkännande. Hon berättar att en del av dem som ska vara med i dag har varit med på en målarkurs som gick tidigare.

Vi går i sakta mak till det stora bordet där vi ska måla och Lory plockar fram färger, penslar, papper och vackra bilder. Under tiden kommer två damer till och tillsammans sätter vi oss ner. Alla pratar och Lory börjar med att läsa ur *Barn talar med Gud*. Vi skrattar åt de små historierna och i den positiva andan börjar Lory att dela ut bilder med sådant som hon tror att damerna vill måla, de tänker, ser och söker tills de hittar något lämpligt. Sedan blir allt tyst. Fem äldre damer koncentrerar sig djupt på sina konstverk.

Plötsligt börjar Birgitta fnissa med handen framför munnen, ögonen glittrar som på ett barn. Hon har börjat måla en hund, men tycker att den ser rolig ut. ”Men den är väl fin”, säger Ulla. Birgitta fnissar igen, men fortsätter att måla. Lory går runt och ger tips, hjälper till, blandar till rätt färg och uppmuntrar. Damerna småpratar och berömmar varandra. När alla har målat färdigt är det dags för kaffe och bulle. Vi pratar om våren som kommer, blommor och rabatter. ”Visst fortsätter vi i sommar”, frågar Birgitta. ”Nej”, säger Lory. ”Då gör vi uppehåll och så börjar vi till hösten igen, det blir väl roligt”. När kaffestunden är över tar Lory upp allas konstverk och vi pratar om dem och sedan går vi ut i entrén och sätter upp dem på en vägg till allas beskådan. Det blir en färgglad konstutställning med vackra träd och tulpanbuketter, blomkrukor och djur. Vi beundrar dem en stund och sedan ska Ulla och de andra som inte bor i huset åka hem. Medan vi väntar på färdtjänst säger Ulla att hon inte vet vad hon skulle göra om hon inte fick komma och göra det här. ”Det är så roligt, och så bra”, säger hon. ”Det här är på måndag, och så har jag vävstugan på onsdag, men sen är det torsdag, fredag, lördag söndag innan jag får komma hit igen.” Bilen kommer och vi vinkar till varandra och sedan åker Ulla.

Musik paviljongen Ruth (92 år)

Torneälvens vatten,
där vi alltid simmade (Lilly)

Kultur för seniorer – spela inomhusboule

En fredagseftermiddag samlas åtta seniorer, två från personalen, ledaren Martin som tillhör en pensionärsorganisation, och jag i ett samlingsrum i ett av våra äldreboenden. Det är iordninggjort med tio stolar utställda i två halvcirklar mot varandra. Några kommer med rollator, men de flesta går själv. Många har svårt att röra sig ledigt och några är dementa. I det här rummet spelas det sedan inomhusboule med klot av tyg fyllda med sand som är lätta att greppa och som inte studsar i väg. Alla hejar på varandra, klappar i händerna, försöker pricka rätt och ibland blir det så ivrigt att flera kastar samtidigt. Då dömer Martin som enväldig domare. Några har svårt att kasta iväg kloten, men personalen försöker hjälpa till att hitta ett annat sätt att kasta på, och till slut lyckas det. Någon annan försjunker i egna tankar och varken hör eller ser när de andra ropar att det är hans tur, men till slut kommer boulekastaren tillbaka till oss och klotet flyger i väg med en väldig fart. Efter en timme och två spännande ronder mellan de vita och de röda har de vita vunnit båda två, och revansch krävs veckan därpå. Sedan går alla till sina avdelningar och dricker kaffe. Martin som under åren har varit mycket engagerad i sin pensionärsorganisation menar att hans engagemang i det här bottnar i att han själv kanske kommer att finnas på ett boende om en inte alltför avlägsen framtid, eftersom han är lite krasslig. ”Man vet aldrig när man sitter här själv, men min fru tar hand om mig än och det är ju bra”, säger Martin.

5.5 Personalutbildning

Det har även med anledning av projektet anordnats två utbildningar för personalen inom äldreomsorgen och hemtjänsten. Även Svenska kyrkans diakoner har deltagit. Den första utbildningen anordnades i januari 2001 och fungerade som en introduktion inför projektet. Den andra hölls i mars 2002. Ungefär 40 personer anslöt sig vid båda tillfällena. Professor Lars-Olov Bygren föreläste om resultat från forskning vid Umeå universitet kring kultur och hälsa. Musikpedagog, Marianne Folkedotter, berättade om hur hon upplever sitt arbete med

äldre. Målet var att göra personalen medveten om vilken påverkan kultur har på hälsan. Fler utbildningar är planerade och kommer att hållas framöver (se kapitel 7).

5.6 Nordiska kontakter

Umeå Kulturs samarbete med Kultur och hälsa i nordisk samverkan startade i Umeå i maj 2001. Detta med ett nordiskt seminarium där föreläsare bjöds in, framför allt från Norge eftersom de har kommit långt i sitt arbete med kultur och hälsa. På Voksenåsen i Norge hölls hösten 2001 ännu ett nordiskt möte om kultur, natur och hälsa. Eleanor Bodel, som var inbjuden till mötet, såg värdet av ett större samarbete. Hon inledde därför arbetet med att skapa ett nätverk för de nordiska deltagarna. Detta har växt kraftigt sedan dess. Deltagarna i nätverket är ansvariga för större verksamheter i respektive land. Sveriges kontaktperson är Gudrun Vahlquist, Statens kulturråd. Nätverket inbegriper idag drygt 250 deltagare från de nordiska länderna, främst från högre positioner i organisationer och myndigheter. Här kan de upplysa alla om vilka aktiviteter som finns – seminarier, kurser, möten, projekt – men även få hjälp. Nätverket hade ett uppföljningsmöte i oktober 2002 som resulterade i en ansökan till Nordiska ministerrådet om ett gemensamt nordiskt sekretariat för Kultur – natur – hälsa.

6. Resultat

Vid samtal med de inblandade i projektet har en rad synpunkter framkommit. Dessa återges här.

Seniorer

I samtal med äldre, företrädesvis friskare deltagare har en positiv bild av projektet givits. Flertalet anser att aktiviteterna är trevliga. Några menar dock att arrangemangen inte är huvudsaken. Det viktigaste är att få komma ut och träffa andra människor. Flertalet upplever sig vara ensamma och saknar social samvaro. Detta gäller både de som bor i eget boende och de som bor på boendeenheterna. Vid samtal har också några av de äldre angivit en rädsla för att aktiviteterna ska ta slut.

Det har varit svårare att få en bild av hur exempelvis dementa personer uppfattar situationen. Där finns dock möjligheten att ta del av personalens beskrivningar av deltagarna (se vidare under vårdpersonal).

Projektledare

Projektledaren är nöjd med projektet och de aktiviteter som dragits i gång. I intervjuer anger hon även att hon är nöjd med de spinn-off effekter som projektet skapat (se vidare 6.2). En stöttesten har dock varit vissa svårigheter med att få olika parter att samarbeta med varandra. Det har även varit svårt att engagera alla boendeenheter för att delta i evenemangen. Ibland tar det även tid för organisationer att sätta igång verksamheter. Kanske inte beroende på

ointresse, utan mer på organisationernas interna struktur. Ytterligare ett problem är att nå äldre i eget boende. Detta beroende på den tystnadsplikt som styr hemtjänsten och som medför att personal inte kan tala om vilka de tjänstgör hos.

Vårdpersonal

I samtal anger vårdpersonal som varit med vid aktiviteterna att de tycker projektet är bra. De anser att de boende tidigare varit understimulerade, och de menar att de har upplevt att de äldre blivit engagerade av aktiviteterna. De har sett glädje och vakenhet hos dem som varit gravt dementa, seniorer som aldrig deltagit i någon aktivitet förut har deltagit, rörlighet har ökat och så vidare. Det har dock även framkommit önskemål om att aktiviteterna bör vara mer regelbundna. En del upplever att de äldre vill kunna förbereda sig på att de ska delta i ett evenemang. Att få informationen samma morgon har för en del seniorer upplevts som stressande. Då låter de hellre bli att delta. Finns det istället en fast dag och tid vet de vad som är på gång. Detta gäller både boende och personal.

På en del boendeenheter och inom hemtjänsten har personalen dock ansett att en del av de aktiviteter som projektet erbjudit inte varit någonting för deras seniorer. Det kan bland annat bero på att de anser att de äldre är för sjuka, eller att det inte finns personal tillgänglig för tillfället. En enhetschef uttryckte vid en intervju att antalet boende som är med på aktiviteterna beror på deras dagsform, men också på personalens intresse. Vid samtal med personal som deltar i aktiviteterna framkommer även att somlig ”hemmavarande” personal är avundsjuk på dem som är involverade i samverkansgrupperna. De tycker att arbetskamraterna smiter från arbetet när det är möten. De menar också att det är medlemmarna i samverkansgrupperna som ska ta hand om aktiviteterna eftersom gruppens idéer skapar ett merarbete. Detta upplevs av den vårdpersonal som deltar i projektet som tungt att höra.

Organisationer/ samverkansgrupper/volontärverksamheten

Antalet medverkande organisationer i projektet är stort. Detta är dock några exempel på synpunkter som framkommit.

Pensionärsorganisationernas företrädare i samverkansgrupperna uttrycker en tillfredställelse med att få hjälpa till och känna sig behövda. De menar också att de kanske själva i framtiden kommer att vara i samma situation som dem de nu stödjer. Vid något tillfälle har det dock framkommit att det på vissa platser finns svårigheter med att få tag på frivilliga som vill hjälpa till.

För- och grundskolans företrädare upplever det som positivt att barn och unga, som kanske sällan träffar pensionärer i dag, får tillfälle att möta dem. Det är också positivt med projektet Seniorsurfen där ungdomar får handleda äldre. Detta får, enligt företrädarna, som konsekvens

att ungdomarna ”växer” med ansvaret. Liknande erfarenheter har Umeå Fritids företrädare från projektet (se även 6.2).

Svenska kyrkan har en speciell situation eftersom de tidigare varit ute på boendeenheterna och haft sångstunder och gudstjänster. Arrangemang utöver det har inte anordnats i större grad på grund av svårigheter med att hitta interna former för detta. Problemet verkar nu dock vara löst. Som tidigare nämnts planeras bland annat studiecirkel till hösten 2003.

Från volontärverksamheterna är många intresserade av att hjälpa till. Men enligt vad som framkommit saknas ibland rutiner för kontakterna med verksamheterna. Rutiner kommer dock att utvecklas för att skapa bra förutsättningar för ett samarbete. De frivilliga har också uttryckt att det är viktigt att de får klara regler för vad som ingår och inte ingår i arbetet när de kommer ut bland seniorerna. Dessa regler är för närvarande under bearbetning.

6.1 Spinn-off effekter

Intentionerna med projektet var att skapa en rikare miljö för seniorer i form av möjligheten att ta del av olika kulturbegivenheter för att befrämja hälsan. Men det har även givit spinnoff-effekter.

Generationsöverbryggare

Generationsöverbryggande möten har kommit till stånd. Ett exempel är Sagor för generationer där barn från förskolor har kontakt med ”sitt” närbelägna seniorboende. En medlem från en pensionärsorganisation besöker äldreboenden tillsammans med en grupp barn och läser äldre sagor för barn och seniorer. Efteråt pratar de om sagor förr och nu. Påskkärringar, lucior och sommarbarn, också från förskolorna, kommer på besök till glädje för de äldre som får se, lyssna till och minnas. En del barngrupper har sedan blivit bjudna tillbaka till seniorboendet på teater eller annan aktivitet. Det finns också planer på att låta barn med läs- och skrivsvårigheter träna läsning genom att läsa dagstidningen för äldre.

Ett annat exempel är den datautbildning för seniorer, som anordnats tillsammans med Umeå Fritids ungdomssamordnare Jonas Larsson. Kontakter togs med en högstadieskola i Umeå, och där fanns elever som var intresserade av att vara lärare för pensionärerna under ledning av skolans bibliotekarie. Kursen koncentrerades på Internetanvändning. Den första Seniorsurfkursen avslutades våren 2003. Utvärderingen av kursen har visat att allt fungerat utmärkt. Alla har trivts och ”lärare och elever” har lärt sig av varandra, frågat och fått svar. Ytterligare tre skolor kommer att anordna Seniorsurf under hösten. Det är sedan tänkt att seniorerna ska söka sig vidare till fortsättningskurser vid studieförbunden för mer avancerad kunskap. Seniorerna kommer även att bli inbjudna till skolor på bioeftermiddagar där de och eleverna ser filmer tillsammans. Tanken är att få in fler vuxna i skolmiljön. Seniorerna får se

skolmiljön och lär känna elever. Önskan är också att de ska kunna hjälpa till på rasterna, i matsalen, med läxläsning med mera.

Synliggör handledaren/hjälparen

Inomhusboule pågår för närvarande på ett antal seniorboenden. Detta är en aktivitet som alla äldre, sjuka som friska, kan delta i. Till sin hjälp har de personer från pensionärsorganisationerna som handledare. De samtalar även kring friskvård i anslutning till aktiviteten. Boule drivs som en studiecirkel vilket gör att den är gratis för boendet. Enheterna köper endast boulekloten som en invandrarförening, PREI, tillverkar. Varje enhet har då sina klot och de boende kan spela själva när tid och möjlighet finns. Denna aktivitet ger seniorerna på boendet en stund av lätt fysisk aktivitet, glada tillrop och en samhörighet med de andra i laget. Men den ger också den senior som är handledare ett tillfälle att komma ut och göra sig synlig och behövd vilket är viktigt för självkänslan.

Även långtidssjukskrivna har blivit involverade i projektet. Här finns en möjlighet att komma ut och möta människor i en kravfri miljö genom att vara med och hjälpa till på ett äldreboende vid olika arrangemang. Det kan handla om att sitta och hålla någon i handen, styra rullstolar, servera kaffe, eller komma och ha en läsestund med dagstidningen. En del är intresserade av att anordna egna aktiviteter utifrån sina specialintressen (se 5.5 Rullstolsdans).

Över kulturgränser

Invandrarföreningen PREI har ett program som de går ut med till seniorboendena. De gör allt från att laga mat till att visa bilder och berätta om olika länders kulturer. Och i stadsdelen Ersboda där i dag många invånare har invandrarbakgrund har multisamarbetet Vi tillsammans startats. Där ingår pensionärsorganisationer, Ersbodaskolorna, Ersboda Folkets hus, ungdomssamordnaren Umeå Fritid, biblioteket, Ersbodakyrkan, Ersboda Nykterhetsförening, invandrarföreningar och Ersboda Slöjdförening samt Umeå Kultur. Gruppen har ett begynnande samarbete med varandra där de försöker samordna sina verksamheter för att skapa möten mellan generationer och intressesfärer. Tanken är att multisamarbetet även ska spridas till övriga stadsdelar. Ersbodas seniorer har utöver detta redan ett utbud med kulturella aktiviteter på Folkets hus. De hoppas kunna öka det och tillsammans med

pensionärsföreningarna och frivilligcentralen hjälpa de seniorer som både bor på boendeenheter och hemma att ta sig till evenemangen.

7. Vecka 21, här är vi nu

Ett år återstår av projektets fastställda tid. Projektledare Eleanor Bodel planerar att engagera fler aktörer, ordna fler aktiviteter, mindre och större arrangemang och utbildningar. Detta är några av de planerade aktiviteterna.

- Nordiska samverkansgruppen fortsätter att samarbeta och söker nya gemensamma projekt. Projektet Kultur för seniorer – Kultur och hälsa ska också anordna Nordisk allsång för seniorer tillsammans med Föreningen Norden. Det blir ett antal sångstunder med början hösten 2003 på Norrlandsoperan i Umeå. Sångare och musiker från Norden är allsångsledare och de kommer att sjunga nordiska sånger.
- Ytterligare en utbildning i projektets serie av informationsutbildningar ska hållas. Denna gång för vårdpersonal och förskollärare. Andra utbildningar om kultur för seniorer är under bearbetning.
- Fler föreningar är intresserade av att knytas till projektet. Det finns cirka 700 intresseföreningar i Umeå som har kunskap och material för att kunna hålla studiecirkel och pratstunder om intressen som seniorerna väljer. Önskemålen rör allt från jakt och fiske till bokbinderi och historiska händelser.
- Volontärverksamheten ska uppmärksammas och få fler uppdrag. Det har anordnats tre seminarier om främjandet av volontärismen och hjälp till självhjälp. Ytterligare medel finns till ett fjärde seminarium för att utveckla samarbetet mellan alla frivilliga.
- Förra årets jättepicknick är planerad att bli tradition. I år kommer två stycken att anordnas. En i Nordmaling, cirka fem mil söder om Umeå, vid Olofsfors Bruk med guider och hantverkare på plats. Det finns då också musikunderhållning och spelas semifinalspel i seniorcupen i inomhusboule. 14 lag är anmälda. Den andra picknicken hålls i juni i Döbelns park i Umeå där det blir dans och musikunderhållning, visning av stadskyrkan, tipspromenader och final i seniorboulecupen.
- Seniorsurfkurser är planerade att hållas på ytterligare tre skolor i Umeå.
- Eleanor Bodel fortsätter arbetet med att vara ambassadör och informatör runt om i Sverige. Hon är inbjuden till ett flertal kommuner för att berätta om projektet och dess verksamhet.
- Med hjälp av finansiering från Nordiska ministerrådet, 150 000 DKR kommer en utbildning i musikstimulering riktad till dementa och utvecklingsstörda att påbörjas i Umeå hösten 2003. Detta är ett nordiskt samarbete där Umeå, Oslo och Helsingfors valts att medverka.
- Fler aktiviteter för hemmaboende seniorer med eller utan hemtjänst planeras. Målet är att nå ut även till dem som inte är aktiva eller tillhör någon pensionärsorganisation.

Förutom ovan beskrivna aktiviteter fortsätter arbetet med redan påbörjad verksamhet.

8. Diskussion

De intentioner som projektet Kultur för seniorer – Kultur och hälsa arbetar enligt stämmer väl överens med de nationella målen för folkhälsa.

- det har skett en stor satsning på kultur i Umeåregionen i sjukdomsförebyggande, hälsofrämjande och rehabiliterande arbete.
- samverkan mellan lokala myndigheter och frivilligorganisationer har utvecklats och fortsätter att vidareutvecklas.

Därmed har projektet också uppfyllt sitt mål att skapa ett ökat utbud av kulturella aktiviteter på äldreboenden och för äldre boende i hemmet i Umeå kommun med omnejd. Detta för att skapa förutsättningar för en förbättrad hälsa hos seniorerna.

Under projektets inledande fas har en stor del av tiden använts till att planera, engagera aktörer och möjliggöra aktiviteternas genomförande. De resultat som framkommit är övervägande positiva. Personal har berättat att de upplevt hur de äldre under aktiviteterna förändrats positivt. Positiva kliniska resultat har emellertid inte rapporterats. Detta kommer dock, som redan nämnts, att studeras av professor emeritus Lars-Olov Bygren under hösten 2003.

8.1 Rätten till ett värdigt liv

Det var en gång en gammal fiskare. Han bodde i stugan tillsammans med sin dotter. Det rådde inte vänskap mellan dem. En dag ville fiskaren gå ner till sjöboden som låg nere i backen vid stranden. Där fanns nämligen mycket av det som utgjorde hans tidigare liv. Redskapen, ljudet av havet, lukterna. Då sa dottern nej. "Det är halt på vägen."

(Helander 1979)

De äldre måste tillåtas ha egna åsikter och ett rikt sjäsliv. En vårdare bör därmed inte utgöra det hinder som gör att den äldre går miste om en aktivitet som kan betyda en förhöjd livskvalitet. Finns inga uppenbara hinder bör det vara vårdarens skyldighet att ge den äldre inte bara vård utan även omvårdnad. I det inbegriper den aktuella omvårdnadsforskningen både kropp och själ vilket borde vare en gemensam utgångspunkt för alla som arbetar med äldre. Skillnaderna mellan antal arrangemang vid boendeenheterna är emellertid mycket stora. Det är inte acceptabelt att seniorernas deltagande ska vara beroende av till exempel personalens intresse eller bristande intern information. De seniorer som bor vid boendeenheter med mindre engagemang går miste om det som de boende på andra enheter får, ett rikare liv och möjligheten till ett hälsosammare åldrande.

Kontinuitet och positivt engagemang bland personal och anhöriga är en förutsättning för att äldre ska må bra. För tillfället bärs projektet till stor del upp av eldsjälarna i alla led. Om verksamheten ska kunna fortsätta när eldsjälarna inte finns eller orkar längre gäller det att få en allmän och hög ambition med att skapa en stimulerande vardag för seniorerna och ett positivt och trivsamt arbetsklimat för personalen. Personalen bör inte se aktiviteterna som någonting utöver den dagliga vården utan som en del av den. Åldringsvård bör vara positiv. En piggare och mindre vårdkrävande åldring kan i sin tur skapa en positiv påverkan på sin omgivning, alltså anhöriga och personal, och vice versa. Idén med aktiviteterna och arrangemangen är också att den äldre och vårdaren ska kunna mötas i en situation som innebär att de har trevligt tillsammans, och att de sedan kan ta med sig den känslan och de erfarenheter de fått tillbaka till avdelningen. Då har vårdaren och senioren en gemensam positiv händelse att minnas och ”vardagsprata” kring.

8.2 Förutsättningar för kulturell stimulans

För att kunna erbjuda ett större utbud med aktiviteter på boendeenheterna finns det vissa krav som bör tillgodoses:

1. Det måste finnas en kontinuitet i aktiviteterna. Vårdpersonalen måste kunna planera verksamheten i förväg och det blir också lättare för de äldre att komma ihåg arrangemangen.
2. Aktiviteterna måste anslås vid boendeenheterna på ett sätt så att de inte förbises även om personalen är ny, förslagsvis i arbetsscheman, dagbok, morgonrapport eller dylikt.
3. Rutiner bör anskaffas vid boendeenheterna för att underlätta kontakten med volontärer. Dessa kan ställa upp vid de tillfällen då vårdpersonal inte har möjlighet att vara med, och kan hjälpa till med att skjutsa äldre i rullstolar eller sängar. Detta underlättas om boendena har ”egna” volontärer och kontinuitet i aktiviteterna.
4. Populära aktiviteter bör inte läggas på dagar då vårdpersonal är reducerad på grund av ledighet. Den återstående personalen har då svårare att hinna med.
5. Viktigast torde dock vara att hitta sätt att engagera och utbilda vårdpersonalen. Det är personalen på boendena som kan göra evenemangen möjliga för de äldre. Utan deras hjälp kan inte kulturutbudet öka.

I ett initialt skede är den uppsökande kulturverksamheten vid boendeenheterna viktigast eftersom många seniorer där inte har möjlighet att välja själva på grund av bland annat orörlighet. I ett längre perspektiv bör det emellertid satsas på pensionärerna medan de fortfarande har ett eget boende och god hälsa.

8.3 Projektledarens framtida roll

Att projektets aktiviteter skulle kunna bli självgående utan någon som har projektledarens roll, är inte troligt i nuläget. Projektet har växt kraftigt och Eleanor Bodel har idag en stor arbetsbörda som innebär att hon har ett övergripande ansvar för att allt fungerar som det ska. Visserligen kommer många aktiviteter att bli rutin så småningom, men till dess behövs någon

som dirigerar det hela. Det måste också skapas ordentliga rutiner där boendena enkelt kan ta del av utbudet, kanske under projektets hemsida som lätt kan uppdateras.

Det behövs därför mer hjälp att hålla i alla kontakter och aktiviteter. Samarbetet över förvaltningsgränserna måste bli bättre. Projektledaren måste ha möjlighet att delegera ut uppgifterna för att kunna ägna sig åt det hon ska, nämligen att vara inspiratör och igångsättare av arrangemang. Var och en bör därmed ta över ansvaret för sina egna uppgifter och utifrån det utveckla sin egen enhet. Till exempel bör skolan sköta om sina kontakter med de olika aktörerna och hålla i det som pågår inom skolan och så vidare. Ett samarbete med landstinget vore också önskvärt. Det finns ingen anledning att två organisationer byggs upp för att skapa något som redan finns. Då ödslas både tid och pengar.

8.4 Summering

När det gäller finansiering är kommunens kostnader för aktiviteterna låga. Detta på grund av bland annat frivilliginsatser och samarbete med medverkande i nätverket. Arrangemangen behöver inte heller vara speciellt kostsamma, omfattande eller personalkrävande. Umeå kommun är i nuläget ensam om att ha ett projekt som involverar så många aktörer i jakten på ett stimulerande och hälsosamt liv för seniorer. Kunskapen och erfarenheterna både av att starta ett projekt av den här sorten och att få det att utvecklas i så många riktningar och med så många spinn off - effekter är mycket värdefulla. Denna studies slutsats är att det är av största vikt att projektet görs permanent. Ska Umeå kommuns seniorer få möjlighet att via en alternativ vård få ett rikare och mer hälsosamt liv, enligt våra nationella mål för folkhälsan, är det viktigt att det som projektledaren hittills har åstadkommit med stor hjälp av alla samarbetsparter inte upphör i ett stadium då allt är under utveckling. Aktuell forskning pekar på att hälsan kan förbättras genom kulturella aktiviteter. Det skulle då i förlängningen, tillsammans med andra insatser, leda till färre seniorer på boendena, ett mer stimulerande och hälsosammare liv för de äldre och en ekonomisk vinst för kommunen.

9. Käll- och litteraturlista

Bygren et al. 1996. Kulturaktiviteters betydelse för hälsan. I: Lagercrantz, Richard (red), *Andens kraft?* Stockholm: Välfärdsprojektet Socialdepartementet.

Bygren et al, 1998. *Kulturens roll i det robusta samhället*. Umeå: Umeå Universitet, Institutionerna för socialmedicin, kulturgeografi, sociologi, information, kultur.

Helander, Jan, 1979. *Det långa mognandet*. Älvsjö: Skeab

Johansson et al., 1998. *Change in cultural activities and effect on perceived health*. Submitted.

Konlaan, Boinkum Benson, 2001. *Cultural Experience and Health. The coherence of health and leisure time activities*. Umeå: Umeå universitet.

Levi, Lennart, 1997. *Utvärdering av forskningsprogrammet Kultur i vården visavi vården som kultur 1994-1996*. Stockholm: Karolinska Institutet

Palo-Bengtsson, Liisa.2000. *Social dancing as a caregiver intervention in the care of persons with dementia*. Stockholm: Karolinska Institutet.

Rapp, Birgitta, Styrborn, Sven, 1993. *Nya perspektiv på kultur i vården*. I: Vård Nr 4, 22-25. Stockholm: Karolinska Institutet

Rapp, Birgitta, 1996. *En presentation av forskningsprogrammet Kultur i vården visavi vården som kultur*. Stockholm: Karolinska Institutet

Ruud, Even, 2001. *Varma ögonblick*. Göteborg: Bo Ejeby Förlag

SCB, 2002. *Sveriges framtida befolkning 2002 – 2050*

Wikström, BM, 1994. *Pleasant guided mental walks via pictures of works of art - a work of art stimulation programme: controlled intervention studies of the effect on psychomedical health in elderly women*. Stockholm: Karolinska Institutet.

Bilder

Omslagsbild www.centurionbank.com/others/senior.html

Akvareller sid. 5 Umeå Kultur

Boule sid.6 Umeå Kultur

Seniorsurf sid. 16 Umeå Kultur

Webbadresser

_Umeå kommun. Information finns både under fliken Seniorer och Kultur och Hälsa

www.umea.se

www.kultur.umea.se/halsa

eleanor.bodel@umea.se

_Statens kulturråd

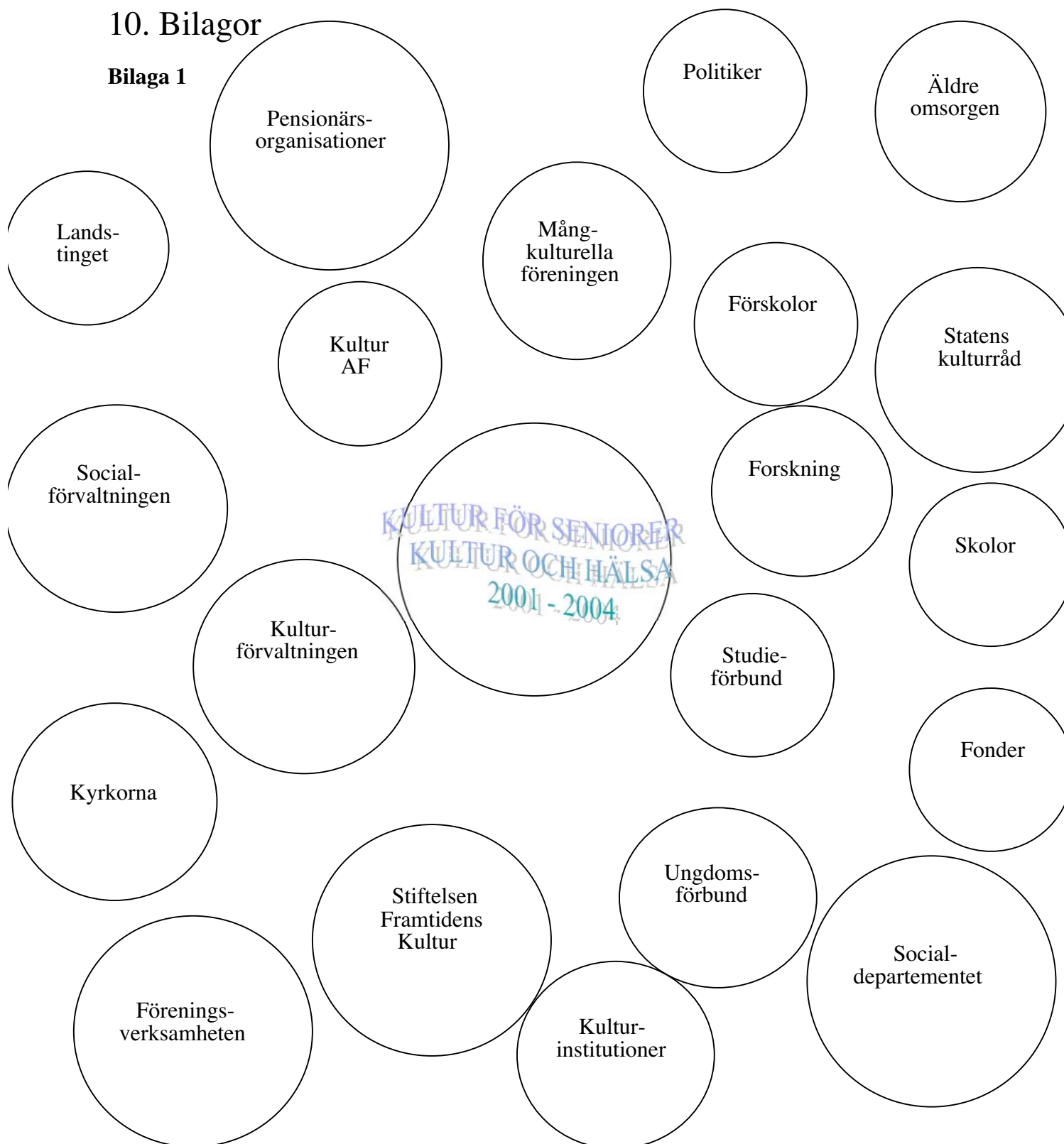
www.kur.se

_ Regeringens Propositioner mm: Prop. 2002/03:35, SOU 2000:91

www.social.regeringen.se/propositioner

10. Bilagor

Bilaga 1

Bilaga 2

ARRANGEMANG PÅ UMEÅS BOENDEENHETER 2002				
Boendeenhet	Datum	arr:		arrangör
1. Backens sjukhem				
	Skärtors	1	Påskkärringar	KFÄ+Förskol
	22-maj	1	Intro Boule	KFÄ + Fritid
	Nov.	1	Backens kyrkonarkör Jenny Lindberg	Umeå lands/Britta Lundnark
	Nov-dec	7	Inomhus Boule	SPF/Martin Hällgren
	13-dec	1	Lucia	Backens skola
	19-dec	1	Adventssånger	Frikyrkliga studieförbundet
Totalt 2002		12		
2. Klåkarns				
seniorboende	nov	1	Intro Boule	KFÄ + Fritid + SPF
	13-dec	1	Lucia	Biskopens förskola
	nov-dec	7	inomhus bBoule	SPF/Umeå Västra
Total 2002		9		
3. Prästsjögården				
	16-maj	1	Intro Boule	KFÄ + Fritid + SPF
	Juni-dec	24	boule spel	SPF/ Martin
	22-jun	1	Midsommardans	Vännäs folkdans gille
	13-dec	6	Lucia	Walldorfskolan/ Västangård
	16-dec	1	Spelande ungdomar	Folkuniversitetet
Total 2002		33		
4. Sjöbacka (Tavelsjö)				
	26-nov	1	Intro Boule	KFÄ/Fritid/PRO
	13-dec	1	Lucia	Tavelsjöskolan
Total 2002		2		
5 Tallen				
	nov	1	Intro Boule	KFÄ + Fritid + SPF
	13-dec	1	Lucia	Backens förskola
Totalt 2002		2		

6. Solbergets gruppboende				
	jan-maj	5	Månadsfilmer	AV-Media
	26-mar	1	Kristina Sturk	KFUK/KFUM
	28-maj	1	Kristina Sturk	Sensus
	11-sep	1	Intro Boule	KFÄ/Fritid
	dec-		Boule kommer att ske tillsammans med	
			Berghem på Berghem	PRO/Östra
	13-dec	1	Lucia	Berghemsskolan/flugsvampen
Totalt 2002		<u>9</u>		
7. Tegn sjukhem				
	04-jan	1	Nostalgikören	Uno Munter 128489
	26-feb	1	Yngve och hans vänner	FS
	12-mar	1	Utställning om Umeå	Studiefrämjandet
	Skärtors	1	Påskkärringar	KFÄ+ förskol
	05-apr	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	11-apr	1	Da Capo	ABF/KFÄ
	19-apr	1	Ingvar Roos	Bokar sig själv
	23-apr	1	Kristina Sturk	KFUM
	26-apr	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	26-apr	1	Pingstkyrkans kör	FS?
	03-maj	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	07-maj	1	Umelodica	NBV
	14-maj	1	Karida	NBV
	17-maj	1	Intro Boule	KFÄ + Fritid
	24-maj	1	Pingstkyrkans kör	FS?
	juni-dec	28	Inomhus boule	SPF/Rönnen
	06-jun	1	Sommarsånger	Förskolorna
	07-jun	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	10-jun	1	Sunes enmansorkester	Sensus
	10-jun	1	Röda korsets årliga fika	Röda korset Teg
	14-jun	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	28-jun	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	jan-mars	6	Månadsfilm	AV-Media
	02-jul	1	Frida och Eva	Musikskolan/KFÄ/ABF
	13-sep	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren /ABF/KFÄ
	27-sep	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren /ABF/KFÄ
	11-okt	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren /ABF/KFÄ

	25-okt	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren /ABF/KFÄ
	28-okt	1	Kurt-Ivar Eriksson med elever	Musikskolan
	08-nov	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren /ABF/KFÄ
	20-nov	1	Danforum	Barnkulturen/KFÄ
	22-nov	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren /ABF/KFÄ
	06-dec	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren /ABF/KFÄ
	13-dec	1	Lucia	Östra Tegsskolan
Totalt 2002		66		
8. Sofieborgs servicehus				
	jan-april	10	Högläsning (cirkel)	PRO- Östra/ABF
	Jan-maj	16	Månadsfilm	AV-Media
	07-jan	3	Ivar Tornéus	Konsten
	24-jan	1	Torbjörn o Göta-Maria	
	25-jan	1	Nostalgikören	
	feb-juni	10	Beredskapsminnen (cirkel)	NBV
	feb-juni	3	PRO sjunger	PRO- Östra/ABF
	20-feb	1	Pladask	Dansforum
	06-mar	1	Så minns vi Umeå	Studiefäm
	28-mar	1	Påskkäringar från Dungen	KFÄ/Förskolan
	05-apr	1	teaterförest. "Hemmet"	Teatermagasinet
	april-maj	6	Måla med Lory	ABF
	17-apr	1	Ingvar Roos Dragspel	
	24-apr	1	Körsång/valborg	KFÄ+Ersängsskolan
	15-apr	1	Da Capo underhållning	ABF
	29-apr	1	Lars-Erik Larsson (högläs)	
	06-jun	1	Sunes enmansorkester	Sensus
	18-jun	1	Jättepicknicken	KFÄ/Konsten
	19-jun	1	Sommarsånger	Förskolan Hoppet
	22-jun	1	Björkstalaget dansar	
	03-jul	1	Frida o Eva spelar	MusikskolanKFÄ/ABF
	29-aug	1	Lillian Bood	ABF
	21-nov	1	Dansforum	Barn Kulturen/KFÄ
	18 nov-31 dec	4	Inomhus boule	PRO- Östra/ABF
	v.51	1	Julsånger	Hoppets förskola
	13-dec	1	Lucia	Dungens förskola
Total 2002		45		

9. Tomtebo sjukhem	vecka 10	1	Aina o Sture	KFÄ/ABF
	03-apr	1	Ingegärds vänner	KFUM
	09-apr	1	Kristina Sturk	KFUM
	skärtors	1	Påskkärringar	KFÄ+ förskol
	19-apr	1	Intro Boule	KFÄ+ Fritid
	24-apr	1	körsång /valborg	KFÄ + Ersängsskolan
	02-maj	1	Sunes enmansorkester	Sensus/KFUM
	16-maj	1	Sunes enmansorkester	Sensus
	jan-maj	2	Månadsfilmer	AV-MEDIA
	06-jun	1	Sommarsånger	Förskolorna
	13-jun	1	Kristina Sturk	Sensus
	20-jun	1	Sunes enmansorkester	Sensus
	04-jul	1	Frida och Eva	Musikskolan/KFÄ/ABF
	nov-dec	4	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	13-dec	1	Lucior	Tomtebogård/hummlan
Totalt 2002		19		
Orion			Orions arrangemang sker på Tegs sjukhem	
11. Tegsgårdens	Skärtors	1	Påskkärringar	KFÄ+ förskol
gruppboende	jan-maj	6	Månadsfilm	AV-Media
	06-jun	1	Sommarsånger	Förskolorna
	23-jun	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	08-okt	1	Boule intro	Fritid/KFÄ
	Nov-dec	4	Inomhus boule	SPF/Rönnen
	29-nov	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	13-dec	1	Lucia	Karlavagnen
	18-dec	1	Adventssånger	Frikyrkliga Studieförbundet
Total 2002	-	17	-	-
12. Sjöjungfruns	26-feb	1	Yngve och hans vänner	FS
demensboende	27-feb	1	Musik och sångstund	PRO Umeå östra/ABF
	06-mar	1	Samiska veckan	KFÄ
	27-mar	1	Musik och sångstund	PRO Umeå östra/ABF
	17-apr	1	Kristina Sturk	KFUM
	start v.7	6	Måla med Lory cirkel	ABF
	skärtors	1	Påskkärringar	KFÄ+Förskolor
	Jan-maj	5	Månadsfilm	AV-Media
	16-apr	1	Intro Boule	KFÄ+ Fritid
	24-apr	1	Musik och sångstund	PRO Umeå östra/ABF
	03-sep	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ

	17-sep	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	08-okt	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	22-okt	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	05-nov	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	19-nov	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	19-nov	1	Dansforum	Barn kulturen/KFÄ
	10-dec	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	13-dec	1	Lucia	Sjöfruskolan
	17-dec	1	Adventssånger	Frikyrkliga studieförbundet
Total 2002		29		
13. Hemgården				
	01-jan	50	Birgit Lindbergs kör rep.	ABF
	07-jan	3	Tvar Tornéus	Konsten
	04-mar	1	Samiska veckan	KFÄ
	Skärtors	1	Påskkärringar	KFÄ+Förskolor
	Jan-maj	11	Månadsfilm	AV-MEDIA
	02-apr	1	Intro Boule	KFÄ + Fritid
	21-maj	1	Gåvan	Teatermagasinet
	04-jul	1	Frida och Eva	Musikskolan/KFÄ/ABF
	06-jun	1	konstslingan färdig	Umeå Kultur konsten
	03-sep	1	föredrag	Psoriasisföreningen
	17-sep	1	föredrag	Sjuksköterskor
	01-okt	1	Afrikansk musik	Kulturen Lyfter Umeå
	01-okt	1	Föredrag	Diabetesföreningen
	15-okt	1	Föredrag	Svenska Kyrkan
	17-okt	1	20 pers till Norrlandsoperan	Norrlands Operan
	29-okt	1	Föredrag	Parkinsonsföreningen
	30-okt	1	Kurt-Ivar Eriksson med elever	Musikskolan
	okt-dec	5	Boule spel	PRO centrala
	12-nov	1	Föredrag	Frivilligcentralen
	26-nov	1	Föredrag	Anhörigkonsulenter
	10-dec	1	Sång och hälsa	Mariakyrkan
	13-dec	1	Lucia	
Total 2002		87		
14. Haga äldrecenter	22-jan	50	Birgit Lindbergs PRO-kören rep.	ABF
	jan-dec	26	Bingo	Väntjänst
	11-apr	11	Akvarell måleri med Lory	KFÄ/ABF

	06-jan	3	Ivar Tornéus	konsten
	8+15/2	2	Anders o Bengt fiol o dragspel	Privat
	03-jan	1	Anders o Bengt fiol o dragspel	Privat
	14-mar	1	Visning av Operan	KFÄ/Operan
	17-mar	1	Ingvar Roos /dragspel	Privat
	18 feb.	1	Pladask	Dansforum/KFÄ/Barnkulturen
	Skärtors	1	Påskkärringar	KFÄ+Förskolor
Haga servicehus	Skärtors	1	Påskkärringar	KFÄ+Förskolor
	30-apr	1	Valborg/körsång	PRO/Birgit Lindberg
	28-maj	1	Intro Boule	KFÄ + Fritid
	Jan-maj	4	Månadsfilmer	AV-Media
	05-jul	1	Sunes enmansorkester	Sensus
	07-maj	1	Sunes enmansorkester	Sensus
	14-maj	1	Sunes enmansorkester	Sensus
	15-maj	1	Blomsterbindning	Berghems blommor
	21-maj	1	Sunes enmansorkester	Sensus
	28-maj	1	Sunes enmansorkester	Sensus
	21-jun	1	Björkstalaget	Björkstalaget
	16-jul	1	Frida och Eva	Musikskolan/KFÄ/ABF
	16-jul	1	Eva Lestander	Musikskolan/KFÄ/ABF
	27-aug	1	Konstpromenad	KFÄ/ konsten
Aspen	14-aug	1	Frida och Maja	Musikskolan/KFÄ/ABF
	04-apr	1	Surströmmingsfest/underhållning	Personalen
	20-sep	1	Kaffebjudning	Röda korset
	27-sep	1	Bussresa längs konstvägen	KFÄ
	Okt-Dec	6	Boule spel	PRO Centrala
	16-okt	1	14 pers. till Operan	Norrlandsoperan
	22/10-dec	5	Boule spel	PRO/ABF
	22-nov	1	Umelodica	Sensus
	18-nov	1	Dansforum	Barn kulturen/KFÄ
	29-nov	1	Drömmar om Liv	Gunnar Lundqvist/Sensus
	11-dec	1	Julgröt/underhållning	Personalen
	12-dec	1	Elever på musiklinjen	Folkuniversitetet
	13-dec	1	Lucia	Umeå Stads Lucia/Lions
	20-dec	1	Adventssånger	Frikyrkliga Studieförbundet
Total 2002	-	137	-	-

15. Mejseln	23-mar	1	Joakim Högdahl	KFUM
	Skärtors	1	Påskkärringar	KFÄ+Förskolor
	24-maj	1	Jan- Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	04-jun	1	Intro Boule	KFÄ + Fritid
	08-jun	1	Jan -Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	05-jul	1	Frida och Eva	Musikskolan/KFÄ/ABF
	Aug-dec	4	Boule spel	PRO_Centrala
	13-dec	1	Lucior	Hedlundaskolan
Total 2002		10		
16. Öbacka servicehus				
	12 jan-4 jun	8	Arbete och läsning	Röda korset
	8 mars-17 maj	6	Bingo	Röda korset
	11-jun	1	Dansuppvinsning/Senior dans	Berghems PRO/ABF
	05-jul	1	Frida och Eva	Musikskolan/KFÄ/ABF
	04-sep	1	Introd Boule	KFÄ/FRITID
	sept-okt	5	Jan -Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	okt-dec	8	inomhus Boule	PRO-Centrala
	13-dec	1	Lucia	Berghems skola 5 a
Total 2002		31		
18. Berghem/Axet				
	01-mar	1	60 års firande Kaffe/sångstund	Berghems PRO/ABF
	12-mar	1	Dramunda	ABF
	07-maj	1	Kristina Sturk	KFUM
	Skärtors	1	Påskkärringar	KFÄ+Förskolor
	Jan- maj	4	Månadsfilm	AV-Media
	06-jun	1	sommarsånger	Förskolorns
	sept-dec	17	REP Umeå Kammarkör	Vuxenskolan
	sept-dec	17	Insatser vid rep Kammarkören	Frivilligcentralen
	23-sep	1	Introd Boule	Fritid/KFÄ
	Jan-dec	15	Socialt samkväm	Berghems PRO/Märta Segerlund
	Hösten-02	5	Vi pratar och lyssnar till 50-tals musik	Berghems PRO/AB/ Herta Svensson
	04-dec	1	Sånggrupp	Berghems PRO
	13-dec	1	Lucia	Berghems skola/flugsvampen
Total 2002		66		

Ersboda				
	17-sep	1	Introduktion Boule	KFÄ/FRITID
	sept-dec	10	Boulespel	PRO-Ersboda
	13-dec	1	Lucia	Ersdungen/myran
Total 2002		12		
19. Löfstigen	Skärtors	1	Påskkärringar	KFÄ+Förskolor
	Okt	1	Intro Boule	KFÄ/FRITID
	13-dec	1	Lucior	Sandalidens förskola
Total 2002		3		
21. Sandahöjd				
Seniorboende	Skärtors	1	Påskkärringar	KFÄ+Förskolor
	03-jul	1	Frida och Eva	Musikskolan/KFÄ/ABF
	nov	1	Intro Boule	KFÄ/FRITID
	13-dec	1	Lucior	Förskolan Stengården
Total 2002		4		
22. Umebygdens	jan-dec	5	Inomhus Boule	SPF/ Umeå Västra
Äldrecenter	18 feb.	1	Pladask	Dansforum
	27 feb.	1	Dramundo	ABF
	jan-dec	30	Café 1 ggr/vecka Oskar o Henning	Vuxenskolan
	jan -dec	30	Allsång/sånggrupp	Umebygdens resurser
	Jan-maj	8	Månadsfilm	AV-media
	skärtors	6	Påskkärringar (alla 6 avd.)	KFÄ+Förskol
	23-mar	1	Trio med Bumba	Vuxenskolan
	10-apr	1	Intro Boule	KFÄ + Fritid
	19-apr	1	Ingvar Roos + dragspelare	ABF
alla avdelningar	24-apr	1	Umelodica Vårfest	NBV
	01-maj	6	Vårglädje	Backens manskör
	03-maj	1	Yard Samuelsson	Yard själv
	06-jun	6	sommarsånger (alla 6 avd.)	Förskolorna
	28-jun	1	Torbjörn och Göta Maria	Torbjörn själv
	05-jul	1	Frida och Eva	Musikskolan/KFÄ/ABF
	12-jul	1	Torbjörn Johansson	Torbjörn själv
	16-aug	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren/ ABF/KFÄ
	29-aug	1	Lilianne Bood	ABF

	06-sep	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren/ ABF/KFÄ
	20-sep	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren/ ABF/KFÄ
	04-okt	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren/ ABF/KFÄ
	01-nov	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren/ ABF/KFÄ
	05-nov	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren/ ABF/KFÄ
	22-nov	1	Dansforum	Barnkulturen/KFÄ
	29-nov	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren/ ABF/KFÄ
	07-dec	2	Umeå akademiska kör	Estetiska linjen Universitetet
	13-dec	6	Lucior (alla 6 avd.)	Walldorfskolan
	06-dec	1	Musikstimulering	Jan-Erik Sellgren/ ABF/KFÄ
Total 2002	-	114	-	-
	-	-	-	-
23. Mariebergs servicehus	-	-	-	-
	24-jan	1	Information om Kultur och hälsa	KFÄ
	01-feb	1	Filmvisning	IM (Birgitta Lundmark)
	21-feb	1	Pladask	Dansforum KFÄ/Skolan
	22-feb	1	Föredrag	IM (Birgitta Lundmark)
	10-mar	1	Hedlundakören	FS
	22-mar	1	Kultur på Marieberg	IM (Birgitta Lundmark)
	Jan-maj	2	Månadsfilmer	AV-MEDIA
	01-maj	1	Backens manskör	IM (Birgitta Lundmark)
	31-maj	1	Da Capo underhållning och sing along	IM (Birgitta Lundmark)
	03-jun	1	Intro Boule	Fritid +KFÄ
	05-jun	1	Dansuppvisning/seniord ans	Berghems PRO/ABF
	11-jun	1	Dansuppvisning/seniord ans	Berghems PRO/ABF
	11-jun	1	Sunes enmansorkester	Sensus/KFUM
	25-jun	1	Föredrag	IM (Birgitta Lundmark)
	Juni-dec 1ggr/v	28	Inomhus Boule	Berghems PRO/ABF
	01-aug	1	Bussresa till Taveljö	IM (Birgitta Lundmark)
	29-okt	1	Kurt-Ivar Eriksson med elever	Musikskolan
	13-dec	1	Lucia	Mariebergsskolan
Total 2002		45		

24. Axlagården	-			
	07-nov	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	nov-dec	4	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
	13-dec	1	Lucia	Walldorfskolan
	18-dec	1	Jan-Erik Sellgren	ABF/KFÄ
Totalt 2002		<u>7</u>		
Totalt på boendeenheterna i Umeå		<u>759</u>		

REGIONEN

<u>NORDMALING</u>				
Strandholmen N-ling	Jan-maj	8	Månadsfilmer	AV-media
	26-aug	1	Liliane Bood	ABF
	17-apr	1	Dramundo	ABF
Total 2002		<u>10</u>		
Tobias gården N-Ling	Jan-maj	8	Månadsfilmer	
	17-apr	1	Dramundo	ABF
	09-apr	1	Surströmmingsfest	
	12-apr	1	Grötfest	
Total 2002		<u>11</u>		
Skutan N-ling				
Rundvik	Jan-maj	6	Månadsfilmer	AV-Media
	Juni	1	Midsommar kaffe	
	03-jan	1	Dramundo	PRO-Rundvik/ABF/KFÄ
	03-jun	1	Sjung min själ	Baptistförsamlingen
	1 gång/mån	12	Bingo	PRO-Rundvik
	1ggr/vecka	52	Inomhus Boule	PRO-Rundvik
	09-feb	1	Föredrag och film	Evert Ekman
	3 ggr/år	3	underhållning	ABF
	26-sep	1	Surströmming	
	30-nov	1	Underhållning/musik/teater/	PRO-Rundvik
	18-dec	1	Julfestmed underhållning	
Total 2002		<u>80</u>		

Tallbacken N-ling				
	Jan-maj	13	Månadsfilmer	AV-Media
	02-sep	1	EFS barnkör	EFS
	17-apr	1	Musikuppträdande	Musikskolan i Nordmaling
	Skärtors dag	1	Påskkärringar	Förskolan
	08-maj	3	Jan -Erik Sellgren	ABF
	Juni	1	Midsommarfirande med dans	ABF
	27-aug	1	Liliane Bood	ABF
	Augusti	1	Surströmmings fest med underhållning	
	09-nov	1	Kung Bore	ABF
	13-dec	1	Lucia	Förskolan
	Dec	1	Julsånger och bön/Dahlfeltarna	
Totalt 2002		25		
Juliagården N-ling				
	Jan-maj	30	Månadsfilmer	
	21-aug	1	Surströmmingsfest/drag spels	
	Juni	1	Allsång i parken	Pingstkyrkan
Totalt 2002		32		
Korallen N-ling				
	08-maj	1	Jan-Erik Sellgren	
Totalt 2002		1		
Juliagården N-ling				
	25-apr	1	Jan-Erik Sellberg	ABF
Totalt 2002		1		
Arr utanför boendeenheter				
Rundviksgården N-ling	-		-	-
Folkets hus R-fors	27-aug	1	Lilianne Bood	ABF/PRO
	31-aug	1	Lilianne Bood	ABF/PRO
Totalt 2002	-	2	-	-

VÄNNÄS	-		-	-
Rehabenheten Vännäs	Jan-maj	15	Månadsfilmer	
Vännäs	19-mar	1	Dramundo	ABF/PRO Rundvik /KFÄ
Vännäs	19-mar	1	Dramundo	ABF/PRO Rundvik /KFÄ
Sannagården Hällnäs	28-aug	1	Lillian Bood	ABF
Solhaga Vindeln	28-aug	1	Lillian Bood	ABF
Almagården Vindeln	28-aug	1	Lillian Bood	ABF
Totalt 2002		20		

BJURHOLM				
Bjurholm	20-mar	1	Dramundo	ABF/PRO Rundvik/KFÄ
Bjurholm	20-mar	1	Dramundo	ABF/PRO Rundvik/KFÄ
Totalt 2002		2		

ROBERTSFORS				
Hammarhöjden R-fors	16-apr	1	Dramundo	ABF/PRO Rundvik/KFÄ
Nysätragården R-fors	31-aug	1	Lillian Bood	ABF
Nysätragården R-fors	16-apr	1	Dramundo	ABF/PRO Rundvik/KFÄ
Eldfastgården	30-okt	1	Dramundo	ABF/PRO Rundvik/KFÄ
Totalt 2002		4		

VINDELN	-	0	-	-

**BOENDEENHETER
KOMMUNDELAR**

HÖRNEFORS	-		-	-
Solgården Hörnefors	Jan-maj	11	Månadsfilmer	AV-media
	27-feb	1	Dramundo	ABF/PRO Rundvik/KFÄ
Totalt 2002		12		

SÄVAR				
Brukspatronen Sävar	Jan - jan	12	Filmvisningar	AV - Media
	28-mar	1	Påskkäringar	Förskolan Sävar
	12-mar	1	Dramundo	PRO-Rundvik/ABF/KFÄ
	April- dec	2	Konstutställningar	Konstföreningen X2
	06-jun	1	Sånger på nationaldagen	Sävar Skola
	30-aug	1	Lilianne Bood	ABF
	0kt- dec.02	8	Rep. Teatermagasinet	Umeå Kultur
	11-dec	1	Dramundo	PRO-Rundvik/ABF/KFÄ
	dec	1	Julsånger	Kyrkokören

	12-nov	1	Dramundo	PRO-Rundvik/ABF/KFÄ
	13-dec	1	Lucia	Sävar Skola
Total 2002		30		

HOLMSUND				
Eriksgården Holmsund	30-aug	1	Lilianne Bood	ABF
Totalt 2002		1		

Totalt boenden kommunal 2002 43

**Arr utanför boendeenhet
i kommunal**

Holmsunds skola	april-juni	18	Seniorsurf	Holmsund/KFÄ

Arr Landstinget

Backens vårdcentral	13-dec	1	Lucior	Walldordskolan
NUS Geriatriskt Centrum	13-dec	5	Lucior	Strömbäcks folkhögskola
NUS Geriatriskt Centrum	05-dec	1	Dramundo	PRO Rundvik/ABF/KFÄ
Totalt 2002		7		

Totala arr ute		1144		
Arr i Umeå		888		
Arr landstinget		7		
Arr i regionen		188		
Arr i kommunal		61		
Kyrkans årliga arr se 2001		635		
Totala arr inkl kyrkans		1779		

**ARRANGEMANG UTANFÖR
BOENDEENHETERNA I
UMEÅ**

Norrlands operan				
Hemmet	14-mar	1	Visning mm.	Kulturen
Vernisage av vita kuben	05-apr	1	Ersboda folkets hus	Teatermagasinet
Norrlands operan	13-apr	1	Preformens och invigning	Kulturen
Norrlands operan	17-jun	1	Visning mm.	Operan + KFÄ
Norrlands operan	18-jun	1	Visning mm.	Operan + KFÄ
Jättepicknick	19-jun	1	Visning mm.	Operan + KFÄ
Vernisage skulpturpark	18 alt.19 juni	1	Konstprojektet	Kulturen + Fritid
Bagghöle Herrgårds	01-jun	1	Umeå skulpturpark	Konst muséet

Visningar i Vita Kuben	4 juli-1aug	5	Konserter klassiskt	Umeå Kultur/FS
Storbildsfilm på stan	8 Juni-14 aug	11	Video konst	Kulturen +Operan
Studiecirkel	10-aug	1	Film för alla	Film i västerbotten
Underhållning	våren 2002	10	cirkel i samhällsfrågor(15 deltagare)	Byggnads pensionärer
Tegs församling	14-aug	1	Musik Baggböle Herrgård	RPG
Underhållning	03-sep	1	Höstupptackt	Tegs församling/Sensus
Tegs församling	10-sep	1	Hedlundakyrkan	Hedlundakyrkan
Föredrag	17-sep	1	Surströmming/allsång	Tegs församling/Sensus
Föredrag/sång	18-sep	1	Frälsningsarméns lokaler kungsg	RPG
Tegs församling	24-sep	1	Hedlundakyrkan	Hedlundakyrkan
Kafé Öbacka	01-okt	1	Sång och musik	Tegs församling/Sensus
Nostalgi Kafé	02-okt	1	Umelodica	NBV Öbacka
Här är mitt liv	07-okt	1	Umelodica	NBV Ordenshuset
Nostalgi Kafé	08-okt	1	Hedlundakyrkan	Hedlundakyrkan
Tegs församling	14-okt	1	tango för tre	NBV Ordenshuset
NBV	15-okt	1	Utflykt/sång och musik	Tegs församling/Sensus
Underhållning/kaffe	16-okt	1	Berättare	NBV Öbacka
Nostalgi Kafé	16-okt	1	Pingstkyrkan Kungsgatan	RPG
Sing a long m.m	21-okt	1	Unga stjärnor	NBV Ordenshuset
Nostalgi Kafé	22-okt	1	Hedlundakyrkan	Hedlundakyrkan
Tegs församling	28-okt	1	Haga boys Nygamla låtar	NBV Ordenshuset
Kafé Öbacka	29-okt	1	Sång och musik	Tegs församling/Sensus
Nostalgi Kafé	30-okt	1	Sång och lyrik	NBV Öbacka
Föredrag	04-nov	1	Blåbärspojkar	NBV Ordenshuset
Kafé Öbacka	05-nov	1	Hedlundakyrkan	Hedlundakyrkan
Nostalgi Kafé	06-nov	1	Infornation Öbackas skrivarcirkel	NBV Öbacka
Tegs församling	11-nov	1	Önskesånger	NBV Ordenshuset
Trafik info	12-nov	1	Soppförtäring och sång och musik	Tegs församling/Sensus
Nostalgi Kafé	13-nov	1	Korskyrkan skolgatan	RPG
Trio Emeriti	18-nov	1	Da Capo	NBV Ordenshuset
Kafé Öbacka	19-nov	1	Hedlundakyrkan	Hedlundakyrkan
Tegs församling	20-nov	1	Sjung och le	NBV Öbacka
Adventsång/dikt	26-nov	1	Tegsbröderna underhåller	Tegs församling/Sensus
Kafé Öbacka	03-dec	1	Hedlundakyrkan	Hedlundakyrkan
Tegs församling	04-dec	1	Sträck ut din hand. Frivilligcentaralen	NBV Öbacka
Kafé Öbacka	10-dec	1	Jultalril/Julsånger	Tegs församling/Sensus
Lucia/Advent	11-dec	1	JUL umelodica	NBV Öbacka

Hemgården ett KFÄ arr	11-dec	1	Betelkyrkan	RPG
Guidtur runt Umeå	07-feb	1	Ivar Tornéus berättar om konst	SPRF avd. 36
Hemgården ett KFÄ arr	21-feb	1	Guidad tur	SPRF avd. 36
Hemgården ett KFÄ arr	21-mar	1	Ivar Tornéus berättar om konst	SPRF avd. 36
Bildmuséet	04-apr	1	Ivar Tornéus berättar om konst	SPRF avd 36
Skulpturparken	17-apr	1	Guidad rundtur på muséet	SPRF avd 36
Biblioteken	18-jun	1	Jättepicknick ett KFÄ arr	SPRF avd 36
Operan bjuder boendeenheter	15-okt	1	Seniorsurfar dagen	KFÄ/Fritid
Norrlands Operan	16-okt	1	45 biljetter till boenden	NorrlandsOperan
Norrlands Operan	21-okt	1	Operans Soppluncher	NorrlandsOperan
Norrlands Operan	28-okt	1	Operans Soppluncher	NorrlandsOperan
Norrlands Operan	11-nov	1	Operans Soppluncher	NorrlandsOperan
Galleri Stefan Andersson	18-nov	1	Operans Soppluncher	NorrlandsOperan
Galleri Stefan Andersson	21/9-23/9	1	Anne-Karin Furunes utställer	Galleri Stefan Andersson
Galleri Stefan Andersson	26/10-27/11	1	Clay Ketters utställer	Galleri Stefan Andersson
Umeå Musiksällskap	30/11-29/12	1	Christina Västerbo utställer	Galleri Stefan Andersson
Umeå stadsförsamling	27-okt	1	Höstkonsert	Umeå Musiksällskap
Umeå stadsförsamling	23-okt	1	Föreläsning "ikoner berättar"	Umeå stadsförsamling
Umeå stadsförsamling	06-nov	1	Föreläsning "Lyssna till livet"	Umeå stadsförsamling
Umeå stadsförsamling	20-nov	1	Föreläsning/sång	Umeå stadsförsamling
NorrlandsOperan	I ggr/mån	12	Musik/sopplunch	Umeå stadsförsamling
Folkets Hus	25-okt	1	Bruno k. Öjer	Konsten/Sahlin
Tegs församling	03-nov	1	Tyst teater "Åsneskinnet"	Teaterför/barn kulturen
Tegs församling	lörd.sep. okt.nov.	3	Frukost och föredrag	Tegs församling/Sensus
Tegs församling	18-sep	1	Allsångskväll	Bölekyrkan/Tegs försam
Tegs församling	13-nov	1	Allsångskväll	Bölekyrkan/Tegs försam
Tegs församling	sept-dec	8	Föreläsningar mm	Distriktskyrkan
Midgårdskolans invigning	sept-dec	7	Föreläsningar mm	Bäckbacka äldreboende
Kulturen lyfter Umeå	vecka 49	1	Kultur för äldre guidning och konsert	KFÄ/Umeå Kultur
SPF Umeå Västra	30-jan	1	Möte underhållning	Vuxenskolan/SPF
SPF Umeå Västra	26-feb	1	Möte/ föredrag	Vuxenskolan/SPF
SPF Umeå Västra	27-mar	1	Möte/undrehållning/info	Vuxenskolan/SPF
SPF Umeå Västra	24-apr	1	Möte/ föreläsning	Vuxenskolan/SPF
SPF Umeå Västra	22-maj	1	Möte/ Information	Vuxenskolan/SPF

SPF Umeå Västra	22-aug	1	Möte/ Undrehållning	Vuxenskolan/SPF
SPF Umeå Västra	24-sep	1	Möte/ Information	Vuxenskolan/SPF
SPF Umeå Västra	22-okt	1	Möte/ Information	Vuxenskolan/SPF
SPF Umeå Västra	19-nov	1	Möte/ föreläsning	Vuxenskolan/SPF
SPF Umeå Västra	10-dec	1	Möte/julprogram	Vuxenskolan/SPF
SPF Umeå Västra	04-maj	1	Guidning på Norrlandsoperan	Vuxenskolan/SPF
SPF Umeå Västra	21-maj	1	Föredrag	Vuxenskolan/SPF
SPF Umeå Västra	10-okt	1	Studiebesök	Vuxenskolan/SPF
SPF Umeå Västra	okt	1	Föreställning på Operan	Vuxenskolan/SPF
Totalt 2002	-	129	-	-

ARRANGEMANG UTANFÖR BOENDEENHETERNA I UMEÅREGIONEN				
Totalt 2002		0		

ARRANGEMANG UTANFÖR BOENDEENHETERNA I KOMMUNDELARNA				
Totalt 2002		0		

Bilaga 3

ARRANGÖRER 2002		ARR
UMEÅS BOENDEENHETER		
-		
ABF		19
ABF/BERGHEMS PRO		53
ABF/ERSBODA PRO		10
ABF/KULTUR FÖRV. KONSTEN		21
ABF/KFÄ		51
ABF/PRO KÖREN		51
ABF/MUSIKSKOLAN/KFÄ		11
ABF PRO-ÖSTRA		20
ABF PRO-CENTRALA		23
ABF-RUNDBIK		15
VUXENSKOLAN		49
VUXENSKOLAN/SPF RÖNNEN		32
VUXENSKOLAN/SPF VÄSTRA		20
UMEBYGDENS RESURSER		30
STUDIEFRÄMJANDET		2
FOLKUNIVERSITETET		2
AKADEMISKA KÖREN		2
AV-MEDIA		109
FÖRSKOLOR/SKOLOR		55
RÖDA KORSET		3
BARNKULTUREN/KFÄ		9
BIRGIT LINDBERG/TÖRNFÅGLARNA		50
MUSIKSKOLAN		5
KULTUR FÖRV. KONSTEN		9
KULTUR FÖRV. TEATERMAGASINET		4
KFUM/SENSUS		20
KFÄ/FRITID		20
NBV		13
FRIKYRKORNAS STUDIEFÖRBUND		9
FRIVILLIG CENTRALEN		19
NORRLANDSOPERAN		2

SVENSKA KYRKAN		3
IM/BIRGITTA LUNDMARK		7
UNO MUNTER		1
VÄNNÄS FOLKDANSGILLE		1
YARD SAMUELSSON		1
INGVAR ROOS		1
KULTUREN LYFTER		1
DIABETESFÖRENINGEN		1
PARKINSONFÖRENINGEN		1
ANHÖRIG KONSULTEN		1
TORBJÖRN OCH GÖTAMARIE		3
NOSTALGI KÖREN		1
LARS-ERIK LARSSON		1
BJÖRKSTA DANSLAG		1
KFÄ/SAMISKA VECKAN		4
PSORIASIS FÖRENINGEN		1
SJUKSKÖTERSKOR		1

